

॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ब्राह्मणमाहात्म्यकथनपरोपम्यः स्पष्टार्थः ॥ ६३ ॥ क्षत्रियमाहात्म्यमप्याह क्षत्रमिति ॥ ६४ ॥ उपसंहरति यदेतदिति यदेतद्रक्षत्रगतं तेजोऽग्नीषोमीयमतस्तेनैव तेजसा जगद्धार्यतेऽतो जगदप्याग्नीषोमीयमित्यर्थः ॥ ६५ ॥ सूर्याचंद्रमसौ अग्नीषोमौ चक्षुः परमेश्वरनेत्राभ्यामुत्पन्नत्वाद् केशाः अंशवः किरणाः बोधयंश्चंद्रः तापयन्सूर्यः ॥ ६६ ॥ तौ जगत्कर्षयतः यस्मात्तस्मात्तौ हृषी लृप्यते रित् तस्य इगुपधात्किदितिकित्वं अलुक्समासः लृषी अग्नीषोमौ केशौ अंशू इवांशूयस्यसः लृषी केश इत्यर्थः ॥ ६७ ॥ हरिनामनिर्वक्ति इलेति इकोपहूता सह दिवत्यादि मंत्रेणाहूतो हंत्योगात्

नारायणो लोकहितार्थं वडवामुखो नामपुरामहर्षिर्बभूव तस्य मेरौ तपस्तप्यतः समुद्र आहूतो नागतस्तेनामर्षितेनात्मगात्रोष्मणा समुद्रः स्तिमितजलः कृतः स्वेद प्रस्यंदनसदृशश्चास्य लवणभावो जनितः ॥ ६० ॥ उक्तश्चाप्यपेयो भविष्यस्येतच्च ते तोयं वडवामुखसंज्ञितेन पेपीयमानं मधुरं भविष्यति तदेतदद्यापि वडवामुखसंज्ञितेनानुवर्तिना तोयं समुद्रात्पीयते ॥ ६१ ॥ हिमवतो गिरेर्दुहितरमुमां कन्यां रुद्रश्च कमेभृगुरपि च महर्षिर्हिमवंतमागत्या ब्रवीत् कन्यामिमां मे देहीति तमब्रवीद्धिमवानभिलक्षितो वरो रुद्र इति तमब्रवीद्गुर्यस्मात्त्वया हं कन्यावरणकृतभावः प्रत्याख्यातस्तस्मान्नरत्नानां भवान्भाजनं भविष्यतीति ॥ ६२ ॥ अद्य प्रभूत्येतदवस्थितमृषिवचनं तदेवं विधं माहात्म्यं ब्राह्मणानां ॥ ६३ ॥ क्षत्रमपि च ब्राह्मणप्रसादा देवशाश्वतीमव्ययां च पृथिवीं पत्नीमभिगम्य बुभुजे ॥ ६४ ॥ यदेतद्रक्षत्रे तदवस्थितमृषिवचनं तदेवं विधं माहात्म्यं ब्राह्मणानां ॥ ६५ ॥ उच्यते सूर्याचंद्रमसौ चक्षुः केशाश्चैवांशवः स्मृताः ॥ बोधयंस्तापयंश्चैव जगदुत्तिष्ठते पृथक् ॥ ६६ ॥ बोधनात्तापनाच्चैव ह्याग्नीषोमीयं तेन जगद्धार्यते ॥ ६७ ॥ उच्यते सूर्याचंद्रमसौ चक्षुः केशाश्चैवांशवः स्मृताः ॥ बोधयंस्तापयंश्चैव जगदुत्तिष्ठते पृथक् ॥ ६८ ॥ बोधनात्तापनाच्चैव जगतो हर्षणं भवेत् ॥ अग्नीषोमरुतैरैभिः कर्मभिः पांडुनंदन ॥ हृषी केशो हमीशानो वरदो लोकभावनः ॥ ६९ ॥ इलोपहूतयोगेन हरेर्भागं क्रतुष्वहं ॥ वर्णश्च मे हरिः श्रेष्ठस्तस्माद्धरिहं स्मृतः ॥ ७० ॥ धामसारो हि भूतानां मृतं चैव विचारितं ॥ क्रतुधामाततो विप्रैः सद्यश्चाहं प्रकीर्तितः ॥ ७१ ॥ नष्टां च धरणीं पूर्वमविदं वै गुहागतां ॥ गोविंद इति तेनाहं देवैर्वाग्भिरभिष्टुतः ॥ ७२ ॥ शिपिविष्टेति चाख्यायां हीनरोमाचयो भवेत् ॥ तेनाविष्टं तु यत्किंचिच्छिपिविष्टेति च स्मृतः ॥ ७३ ॥ यास्को मामृषिरव्यग्रो नैकयज्ञेषु गीतवान् ॥ शिपिविष्ट इति त्वस्माद्बुद्ध्या नामधरो ह्यहं ॥ ७४ ॥ स्तुत्वामां शिपिविष्टेति यास्कः ऋषिरुदारधीः ॥ मत्प्रसादादधो नष्टं निरुक्तमभिजग्मिवान् ॥ ७५ ॥

यज्ञभागं हरे हरणं कुर्वेऽतो हं हरिरित्यर्थः वर्णश्च हरिर्हरिर्न्यणितुल्यस्तस्माद्धरिरिति ॥ ६८ ॥ क्रतुधामशब्दं निर्वक्ति धामेति धामशब्दो लोकसारवाची क्रतुमबाधितं धाम सत्तास्फूर्तिरूपं यस्य स क्रतुधामेत्यर्थः ॥ ६९ ॥ नष्टां जले मग्रां गांधरणीं विदति लभत इति गोविंद इत्यर्थः ॥ ७० ॥ हीनानित्यक्तानि रोमाणी वरोमाणि अंशवः अवयवाः येन स शिपिर्निष्कल इत्यर्थः तेन शिपिना रूपेण यत्किंचित् आविष्टं येन अतो यं शिपिविष्ट इत्यर्थः ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ अधो नष्टं वेदहरणवेलायां पातालं तर्हितं ॥ ७३ ॥